

was aangeduid¹ – hij werd als gevolg daarvan door de Japanners als een mogelijke helper gezien. Op 22 maart vervoegde zich in Soekaboemi een officier van de gevreesde *Kenpeitai* bij hem, die wel verre van hem te arresteren, tegen hem zei dat de Japanse militairen in Bandoeng besprekingen met hem wilde voeren. Hatta hield die uitnodiging in beraad. Met wie pleegde hij vervolgens overleg? Met Sjahrir die zich evenals hij in Soekaboemi bevond en in dezelfde locatie: de Politie-school die hem als gedwongen verblijfplaats was toegewezen? Dat is hoogst waarschijnlijk maar wij weten er niets naders van en Hatta zwijgt erover in zijn memoires. Hoe dit zij, twee dagen later, 24 maart, kreeg hij een tweede uitnodiging die van aanzienlijk groter politieke betekenis was: of hij naar Batavia wilde komen voor overleg met de sous-chef van Imamoera's staf, generaal-majoor Josjikazoe Harada. Hij ging daar onmiddellijk op in, nam de volgende dag plaats in de auto van de officier die de uitnodiging had overgebracht en reed met deze naar Batavia waar hij bij aankomst hartelijk werd verwelkomd door kolonel Nakajama en (tegen zijn zin) ondergebracht in het meest luxueuze hotel, het Hotel des Indes.

Nadat hij eerst een net costuum had gekocht, sprak hij op 26 maart met generaal Harada. Deze, zo deelde Hatta in '64 aan de Amerikaanse (van Hawaii afkomstige) historicus George S. Kanahale mede.

*'told me that he was familiar with my previous activities as a nationalist and wanted to know if I would be willing to cooperate with the military administration. I replied that I first wanted to know whether it was Japan's intention to colonize Indonesia. Harada said no and stressed that Japan's aim was to free all subjugated Asians from Western domination. I thought it over and then told him that I would agree to cooperate but only in the capacity of an adviser and not as an official of the military administration.'*²

Voor Harada was dat aanvaardbaar en het gevolg was dat Hatta in Batavia bleef. De Japanners zeiden dat zij bereid waren, een riante villa voor hem te ontruimen, maar hij prefereerde een huis te huren dat leegstond.³ Met geld van de Japanners kon hij vervolgens een eigen bureau opzetten, het Bureau van de Algemeen Adviseur (*Kantor Penasihat Oemoem*), waarvan hij een door hemzelf uitgekozen staf kon verbinden. Tot die staf trad een Indonesiër toe die in '41 lid was geweest van de Commissie-Visman, prof. mr. dr. Raden Soepomo, hoogleraar aan de Rechtshogeschool te Batavia, en een tweede gematigde nationalist, *Raden*

¹ Kanahale, p. 7. ² A.v., p. 41. ³ Enige tijd later accepteerde hij te wonen in een villa aan de Oranje Boulevard waar verder louter hooggeplaatste Japanners woonden.